

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe un jum. . 12 .
Pe o lună . 2 .

Număr de Duminică
Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Număr de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Miksa utca 2—3.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se im-
pozază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XIII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 30

Discursul dela Ileanda.

Președintele partidului naționalităților, d. Teodor Mihali, a desfășurat Duminică la Ileanda-mare flamura campaniei pentru votul universal, înfășurată azi iarnă după memorabila adunare dela Arad. Insufletea alegătorilor săi i-a dat o nouă și puternică fâlfăire și ea va trebui purtată de azi încolo neconținut prin toate ținuturile românești, ca să trezească pretutindeni insufletea pentru marele război ce trebuie să-l purtăm încurând cu vrășmașii haini ai drepturilor și libertăților noastre.

În darea sa de seamă d. Mihali, a înșirat toate fărâdelegile săvârșite dn guvernul coaliționist, vreme de trei ani și jumătate, de când e la putere, zugrăvind în culori morhorâte stările ce a creat pe toate terenele. Oricât de păătoase și lipsite de simțămîntul dreptății au fost toate guvernele câte s'au urcat dela introducerea constituționalismului în țara aceasta, guvernul de azi le-a întrecut pe toate, căci a cutropit cu ură neîmpăcată și puținele alcătuiri bune și drepte, câte mai rămaseră pe seama popoarelor nemaghiare, lăsând în urmă-i stări de jalnică dărăpănare pe toate tărâmurile vieții publice.

Singura noastră mângăere în aceasta situație de desnădejde — a zis d. Mihali — e, că Majestatea Sa împăratul a declarat de repetite ori în chip sărbătoresc, că do-rește să fie egal reprezentate în sfatul țării

toate păturile sociale, și aceasta ne face să nădăjduim o schimbare în spre bine a lucrurilor. Împăratul nici n'a încuviințat cărmă-tării guvernului coaliționist, decât cu legă-mîntul votului universal, egal și secret. Gu-vernul însă nu numai că n'a împlinit po-runca M. Sale, ci alcătuind o lege electo-rală fără păreche, de nedreaptă în lumea întreagă, a încercat să restrângă și mai mult dreptul cetățenilor de a lua parte la viața constituțională, și să înlăture aproape cu desăvârșire amestecul popoarelor nema-ghiare în trebile țării. — Scopul guvernului e să menție stăpânirea claselor privilegiate, cari de 1000 de ani nefericesc aceasta țară prin o guvernare nedreaptă și favorabilă numai acestor clase. În acest scop s'a urzit proiectul de lege al contelui Andrassy, — acel proiect criminal, care asigură pe seama boierilor unguri câte trei voturi fiecăruia, pe când țăranilor săraci și cu mai puțină școală un singur vot de 10 suflete.

Neisbutind acest gând drăcesc, guvernul a stârnit criza de azi, ca să mai trăgăneze împlinirea cuvântului dat M. Sale și să pre-gătească prin uneltiri păătoase stări priel-nice reformei lui Andrassy, și totodată ca să și mai lungească stăpânirea pentru a putea duce în îndeplinire până la capăt gătuirea națională a popoarelor nemaghiare.

De când e în fruntea țării guvernul, a sămănat fără încetare sămânța urii, a ne-mulțămirii și învrăjbirii în sufletele naționa-lităților. Prin legea școlară a ministrului Ap-

ponyi se țintește nimicirea școalelor noa-stre și amuțirea graiului românesc în aceste locuri străvechi românești. Legea congruei atacă volnic autonomia bisericeii românești și supune pe paznicii legii noastre străbune robiei banului vărsat cu gânduri vrășmașe ființei noastre naționale. Nici lui Dumnezeu nu te mai poți ruga azi în limba ta, căci nevolnicul ministru silește pe preoți să tăl-măcească pe ungurește copiii noștri învă-țaturile creștinești. El nu se înspăimântează nici de răspunderea grozavă ce o ia astfel asupra sa, pentru pustiirea credinței din fragedele suflete ale școlarilor nemaghiari.

Aceasta poruncă a ministrului — a zis d. Mihali — a stârnit cel mai flagrant con-flict între el și forurile competente biseri-cești. Care va fi sfârșitul acestui conflict, nu se poate prevedea. Uu lucru însă este sigur: *forurile bisericești nu pot ceda din punctul lor de vedere legal și dogmatic.* Deci se poa'e că ministrul de culte, dacă mai rămâne la putere, cu o trăsătură de condei va șterge congrua preoților naționa-lităților nemaghiare și astfel preoții români, deși săvârșesc prin propovăduirea legilor lui Dumnezeu o muncă de neprețuit pentru ordinea de stat, nu vor fi răsplătiți din par-tea guvernului. Episcopii și metropoliți no-ștri s'ar face vinovați de pedeapsa tra-dării de neam, dacă n'ar apăra solidari, până la ultimul strop de energie, autono-mia noastră bisericească atăcată în mod sacrileg de ministrul Apponyi.

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“.

Edmondo De Amicis.

I N I M A.

Garibaldi.

Vineri, 3 Iunie.

Astăzi este doliu național: aseară a murit Ga-ribaldi. Știi tu cine a fost Garibaldi? A fost acela care a liberat zece milioane de italieni de sub tirănia burbonilor. A murit în vârstă de șeptezeci și cinci de ani.

S'a născut la Nissa; tatăl său fusese căpitan de corabie. La vârsta de 8 ani a scăpat viața unei femei; la vârsta de treisprezece ani, trase la țarm o barcă plină de lume, ce sta să se înece; la douăzeci și șapte de ani la Marsilia, scăpă din apă pe un tânăr ce era să se înece; la patruzeci și-unu de ani scăpă un vapor de incendiu pe Ocean.

Garibaldi s'a luptat în America timp de zece ani pentru libertatea unui popor străin; s'a bă-tut în trei războaie contra austriacilor pentru li-berarea Lombardiei și a Trentinului; în 1849 a apărat Roma de francezi; la 1860 a liberat Pa-lermo și Neapoli; s'a băttut iar pentru Roma la 1867, și în 1870 s'a băttut cu francezii contra Germaniei.

Garibaldi avea flacăra eroismului și geniul războiului. S'a luptat în patruzeci de bătălii și a

învins în treizeci și șase. Când nu se lupta a stat într-o insulă pustie, cultivând pământul.

Garibaldi a fost profesor, marinar, lucrător, negustor, soldat, general, dictator.

A fost mare, simplu și bun.

Ura pe cei ce împilau, iubea toate popoarele, apăra pe toți cei slabi. Nu se gândea decât la bine, nu dorea nici o onoare, nu-i era frică de moarte, iubea Italia.

Când scotea un strigăt de război, din toate părțile alergau legiuni de voinici: domnii își lă-sau palaturile, lucrătorii lucrul, tinerii școlile, ca să alerge să se bată la lumina soarelui de glorie.

În război purta o cămașă roșie. Era puternic, bălan, bun. Pe câmpul de bătaie era ca un ful-ger, în dragoste ca un copil, în durere ca un sfânt. Mii de italieni au murit pentru patrie, au murit bucuroși când îl vedeau trecând învingă-tor; mii și mii și-ar fi dat viața pentru el; mi-lioane și milioane l'au binecuvântat și-l vor bine-cuvânta.

A murit.

Lumea întreagă îl plânge.

Tu, acum nu-l înțelegi, dar vei ceti isprăvile lui, o să auzi vorbindu-se de el cât vei trăi, și cu cât tu vei crește, cu atât icoana lui va crește pentru tine: când te vei face om o să-l vezi ca pe un uriaș, și când tu nu vei mai fi pe lume, când nu vor mai trăi nici copii copiii tăi și nici copii acestora, și atunci generațiile vor ve-dea sus capul său luminos de mântuitor al po-poarelor, încoronat de numele victoriilor sale ca de un cerc de stele și ori cărui italian îi va ride fruntea și inima rostindu-i numele.

Tatăl tău.

Armata.

Duminică, 11 Iunie.

Ne-am dus în piața Castello ca să vedem pa-rada și defilarea trupelor prin fața Comandan-tului Corpului de Armată. Pe măsură ce treceau în sunetul falfarelor și al muzicilor, tata îmi spu-neau numele Corpurilor și isbânzile steagurilor.

Întăiu trecură elevii Academiei, aceia ce se vor face ofițeri de geniu și de artilerie, vr'o trei sute la număr, îmbrăcați în negru, pășind ușori și mândrii ca soldați și studenți. După ei a tre-cut infanteria: brigada Aosta care s'a băttut la Giloito și la San Martino și brigada Bergamo care s'a băttut la Castellidardo: patru regimente, companie după companie, mii de pampoane ro-șii cari păreau două șiruri lungi de flori de cu-loarea sângelui. După infanterie veniră soldații de geniu, lucrătorii războiului, cu pampoanele de păr negru și cu galoane roșii cărămizii, și pe când aceștia defilau se vedea venind după ei sute de pene lungi și drepte, cari treceau peste capetele lumii: erau alpinii, apărătorii porților Italiei, toți nalți, rumeni și voinici cu pălării ala calabresa și cu uniforme cu verde viu, de cu-loarea iebei munților. Pe când defilau încă al-pinii trecu un fior prin mulțime și bersaglierii, batalionul al 12-lea care a intrat cel dintăiu în Roma prin spărtura dela Porta Pia, oacheși, sprinteni, vioi, cu penele fâlfâind în vânt, trecură ca unda unui suvoi negru, făcând să răsune toată piața de sunetele ascuțite ale goamelor, ce pă-reau strigăte de veselie. Dar fanfara lor fu în-năbușită de un uruit greoi, care anunță artileria de câmp, și atunci trecură mândrii, șezuți pe

Ca să ne ia putința unei reculegeri și ca să zădărnicească încheierea taberei noastre de apărare, guvernul a oprit organizarea partidului național românesc, iar pe cei patru deputați ai noștri din Arad, însărcinați cu organizarea, i-a pedepsit pe cale administrativă cu amenzi și închisoare. Ministrul de interne a introdus sistemul de spionaj și aceasta rușine a veacurilor trecute, s'a adus asupra țării pentru a teroriza și pedepsi pe cei ce aparțin partidului nostru național. Și dacă se va continua acest sistem, va urma nimicirea materială și pauperizarea totală a cetățenilor, cari nu aparțin partidelor coaliționiste.

Mânia guvernului s'a îndreptat în acești trei ani din urmă neobișnuit de însălbătăcită și asupra presei noastre. Sunt îndejuns cunoscute cetitorilor noștri osânde ce se descarcă fără întrerupere asupra noastră. Temnițele statului sunt pline în mare parte de ziaristi de a-i naționalităților. Guvernul voiește să stângă glasul presei noastre, căci presa veghia singură veșnic neadormită în câmpul întins al luptelor noastre naționale, răzbind tot înainte peste stavili îngrămădite în calea propășirii noastre naționale, înfruntând cu curaj mânia vrășmașilor noștri și chemând mereu și cu înțelegere crescândă la luptă pentru drepturile și libertățile firești ale neamului.

Aceiași ură oarbă călăuzește și munca economică a guvernului. Chiverniseala păcătoasă ce se face cu banii țării se vadește în politica de colonizări și în speculațiunile ce se fac cu izvoarele de venit ale țării. Sarcina sporește pe umerii poporului, dările cresc și sărăcia se întinde neagră peste întreaga țară.

În pornirea lor șovinistă stăpânitorii de azi s'au încumetat să spargă și organismul de bronz al armatei, ca să introducă și în armată spiritul unguresc. Unul dintre deputații noștri de seamă, d. Iuliu Maniu, a protestat în mod foarte temeinic în parlament contra introducerii politice de rasă și de partid în armată, cerând cinstirea egalei

îndreptățiți în serviciul militar. O furtună de injuratori a acoperit atunci în cameră glasul dlui Maniu, dar el a răsunat cu atât mai viu în cercurile dela curtea M. Sale împăratului.

Și s'au convins cei ce străjuesc destinele monarhiei, că *poporul românesc* — întrebuințând cuvintele dlui Mihali — *e pe deplin conștiu de rolul important ce-l are monarhia noastră în politica europeană, — deci aduce jertfe enorme pentru întărirea și mărirea acestei monarhii, și e pe deplin convins, că interesele lui sunt identice cu interesele mari ale monarhiei și ale dinastiei habsburgice.*

Zadarnice vor rămâne toate silințele guvernului și ale presei ungurești de a ne înfățișa domnitorului conspiratori iredentiști, cari voiesc să răpească coroanei ținuturile românești și să le încorporeze României. Vizita moștenitorului de tron la Sinaia — care se revarsă ca o rază de lumină, la sfârșitul discursului dlui Mihali, peste tabloul negru al stărilor din țară ce a zugrăvit — a fost un prilej fericit pentru a ne vădi încă odată credința neștrămutată în casa domnitoare.

Viitorul nostru domnitor, atins plăcut în cea mai mare măsură, de primirea caldă ce i-s'a făcut din partea poporului românesc, ne-a dat asigurări neprețuite pentru viitorul neamurilor din monarhie. Raporturile prietenești dintre monarhie și România s'au pecetluit cu acest prilej pe multă vreme.

Dar ca din aceste raporturi — zice înainte de a încheia d. Mihali — să poată izvorî rezultatele dorite de toți factorii politici, și ca să se poată realiza ceace credem că s'a intenționat prin crearea acestor raporturi prietenești, adică întărirea, consolidarea și înflorirea monarhiei noastre și a României, logica lucrurilor cere în mod imperativ ca, *politica de maghiarizare, odată și pentru totdeauna, să fie curmată și ca naționalitățile din țara noastră să fie considerate după adevărata lor importanță.*

Aceasta fiind situația noastră azi, să primim cu nădejde steagul desfășurat la Ileandamare și să ne strângem rândurile de luptă.

Deputații ne făgăduiesc că vor purta acest steag pretutindeni printre noi, — noi să-l primim cu însuflețire, căci însuflețirea noastră va da dovada tăriei și conștiinței noastre naționale. Solidari cu toate neamurile, precum și cu toate partidele cari luptă asiderea pentru votul universal, egal și secret, vom desvâli coroanei adevăratul chip al stărilor din țară și va trebui să izbutească înfăptuirea acestui drept al nostru. Răsturnând guvernul nevolnic de azi, să pregătim venirea unei guvernări democratice, care va deslega nepărtinitoare problemele naționale și sociale, creind stări mai fericite în țara aceasta.

În jurul vizitei archiducelui austriac în România. »Dresdener Neuere Nachrichten« scrie următoarele asupra voiajului archiducelui Francisc Ferdinand la Sinaia :

Voiajul principelui moștenitor austriac în România cât și unele incidente ce s'au petrecut atunci, au fost un prilej pentru o parte a presei ungare a se ocupa de situația archiducelui față de Ungaria.

Chiar admitând că această situație este neclară și nedefinită, totuși ar fi frivol și absurd de a se presupune că dânsul ar avea o antipatie și chiar o ură contra Ungariei.

Există oare într'un stat civilizat un monarch sau un moștenitor al tronului care ar dori să provoace un conflict cu poporul său? Cine ar putea să creadă că archiducele austriac ar dori să provoace un război civil, care ar fi o lovitură mortală pentru prestigiul și poziția monarhiei în concertul marilor puteri europene?

Atât monarchul cât și archiducele doresc să rămână în bună înțelegere cu parlamentele cis și transleitane și să se respecte pe cât va fi posibil dorințele popoarelor. Dacă se atribuie archiducelui intențiuni și vederi, în cari se manifestează o nemulțumire cu mersul lucrurilor în Ungaria, această nemulțumire nu se poate considera ca antipatie și ură contra Ungariei și contra poporului ungar. Cauza nemulțumirii archiducelui este metoda politică ce de ani de zile se practică de către cercurile conducătoare din Ungaria față de monarch. Ziarul citat descrie apoi situația

chesoanele nalte trase de cai vornici, soldații de artilerie, cu fireturile galbene, și cu tunurile lungi de bronz și de oțel, scânteind pe afeturi, de tremura toată piața. Pe urmă veni încetșor, artileria de munte, cu soldații nalți, cu catării puternici, care poartă teama și moartea până în vârful munților, unde ajunge omul. În sfârșit, trecu în galop, cu chivările în soare, cu lăncile drepte cu stegulețele fâlfâind, scânteind de argint și de aur, umplând zarea de zângănituri, frumosul regiment *Genova Cavalleria*, care a dat iureș pe zece câmpuri de bătaie, dela Santa-Lucia la Villafranca.

— Ce frumoși sunt! — zisei eu.

Dar tata aproape că m'a certat pentru vorba aceasta, și mi-a zis:

— Nu trebuie să socotești armata ca pe o privilegiște frumoasă. Toți tinerii aceștia, plini de putere și de speranțe, dintr'o zi într'alta pot fi chemați să apere țara și în câteva ceasuri toți pot să fie omoriți de gloanțe și de mitralii. Ori de câte ori ne auzi strigând: trăiască armata, trăiască Italia, să-ți închipui dincolo de regimentele ce vezi trecând, o câmpie plină de morți și udă de sânge, și atunci strigătul de trăiască armata îți va ieși din fundul inimei, iar icoana Italiei îți va apărea mai înălțătoare și mai măreață.

Italia.

Marți, 14 Iunie.

Uite cum trebuie să-ți saluți patria, în zilele de sărbătoare națională:

— Italia, patria mea, pământ nobil și scump unde s'a născut tata și mama și unde se vor îngropa, unde nădăjduiesc să trăiesc și să mor și eu, unde copiii mei vor crește și vor muri; frumoasă Italie, mare și de atâtea veacuri glorioasă, unită și liberă de puțină vreme, tu care ai răspândit atâtea lumină în lume și pentru care atâtea viteji au murit în bătălii și atâtea eroi în furci; mamă a trei sute de orașe și tizeci milioane de fii; eu, copilul care încă nu te înțeleg și încă nu te cunosc bine, eu te venerez și te iubesc din tot sufletul meu și sunt mândru de a mă fi născut din tine și de a mă chema fiul tău!

Iubesc frumoasele tale mări și Alpii tăi trufași; iubesc sfintele tale monumente și amintirile tale neperitoare; iubesc gloria și frumusețea ta; te iubesc și te slăvesc cum iubesc și slăvesc cea parte din tine, unde pentru cea dintâia oară am văzut lumina soarelui și am auzit numele tău.

Vă iubesc cu aceeași dragoste și cu același foc, pe tine Torino prețios, Genova mândră; înțeleaptă Bologna, Venezia minunată, Milano puternic; cu aceeași dragoste de fiu, vă iubesc pe voi: Firenze

drăgălașe și Palermo teribil; Napoli frumos și Roma minunată și eternă. Te iubesc patrie sfântă, și-ți jur că voi iubi pe toți fiii tăi ca pe frații mei; că voi cinsti totdeauna pe oamenii tăi mari și pe morții tăi, că voi fi un cetățean cinstit, ca să fii vrednic de tine și că mă voi căsni din răspuțeri să fac să piară mizeria, ignoranța, nedreptatea, faptele rele, așa, ca tu să poți să te desvolți în liniște în marea dreptului tău și a puterii tale. Jur, că te voi servi, după cum se va cădea: cu mintea, cu brațul, cu inima, și dacă vreodată va veni ziua când va trebui să-mi dau sângele pentru tine, bucuros mi-l voi da și voi muri pronunțând sfântul tău nume și trimițând ultimul meu sărut, steagului tău binecuvântat!

32 de grade.

Vineri, 16 Iunie.

În cinci zile, căldura a crescut cu trei grade. Suntem în toiul verei și toți se simt osteniți nu mai au fețele acele frumoase de astă primăvară.

Bietul Nelli, s'a făcut ca de ceară și câte odată adoarme eu capul pe caiet, dar Garrone, are totdeauna grije să i pue nainte o carte deschisă, ca să nu-l vază profesorul că doarme. Crossi își pune capul lui roșu pe bancă, într'un chip așa de ciudat că pare rupt de pe umeri și pus pe

RÉTAY și BENEDEK,
atelier artistic pentru obiecte bisericești
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericești, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericilor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îi trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

politică a archiducelui față de Ungaria, spunând că archiducele este adversarul tendințelor separatiste ale maghiarilor. Din punctul lui de vedere, archiducele nu admite ca să se mai facă Ungariei alte concesii militare, financiare sau economice. Aceasta nu o face din aversiune, ci numai pentru a-și apăra în mod conștiințios interesele sale, cari sunt identice cu ale monarhiei.

Un publicist francez despre Archiducele Francisc Ferdinand. Cunoscutul publicist A. Mevil dela «Echo de Paris», publică un articol în ultimul număr al revistei engleze «National Review», în care se ocupă de principele moștenitor Francisc Ferdinand al Austriei.

Mevil spune că principele moștenitor respinge aspirațiile maghiarilor în ce privește introducerea limbii în armată, căci dacă s'ar face ungurilor o concesie în această privință, atunci de sigur și celelalte naționalități, precum sunt polonii, cehii, croații, etc., ar pretinde privilegiul ca trupele lor să fie comandate în limba lor națională.

Ce s'ar alege în acest caz de unitatea armatei și monarhiei?

Mevil vorbește apoi de politica externă a principelui moștenitor Francisc Ferdinand, spunând că din cauza catolicismului său, principele moștenitor nu simpatizează cu Franța, cu toate că dânsul cunoaște trecutul și tradiția ei. Dânsul vede în Franța numai statul anticatolic, însă din motive de ordin politic totuși va căuta să mențină buna înțelegere între Austria și Franța.

(Se știe că «National Review» este organul societății imperialiste și antigermane din Londra N. R.)

Congrua nu se poate sechestra. Ministrul de culte și instrucție publică, conform articolului XIV din legea din 1898 a licuitat unui preot gr.-or. un ajutor de stat de patrusute coroane. Ajutorul însă — în urma restanței ce avea preotul la oficiul de dare — a fost sechestrat. Wekerle — ministrul de finanțe — însă a declarat că sechestrarea ajutorului din chestie este ilegală; căci ajutorul de stat e o întregire a salariului preoțesc și fiindcă acesta nu trece peste 2000 coroane, după cum prevede legea execuțională din 1908, nu poate fi tras sub sechestr. Insuși statul nu întregeste congrua preoților decât la suma de 1600 coroane, fără îndoială deci ajutorul destinat pentru întregirea salariului preoțesc nu poate fi sechestrat.

bancă. Nobis se vaită că suntem prea mulți și că-i stricăm aerul! Ah! cât trebuie să te căsnești acum ca să înveți!

Dela fereastra casei noastre eu mă uit la niște arbori cari fac o umbră atât de deasă și mi-e năcaz când mă gândesc că în loc să mă duc sub umbra lor, trebuie să mă duc să mă închid între băncile școlii. Dar îmi fac mulă inimă când ieșind din școală văd pe mama că se uită lung la mine ca să vază de nu sunt galben, și la fiecare foaie de scris, mă întreabă: — Mai poți? — iar dimineața la șase, când vine să mă deștepte, îmi zice: — Curaj, nu mai sunt decât atâtea zile și pe urmă vei fi slobod să dormi cât vrei și să te duci sub umbra pomilor.

Da, mama are toată dreptatea să-mi vorbească de băieții cari lucrează la câmp, sub arșița soarelui, sau la pietrișul alb al râurilor sau în fabricile de sticlărie ce stau toată ziua în acelaș loc, cu capul plecat d'asupra unei flăcări de gaz: toți se școală mai de dimineață decât noi, și nu au vacanții. Deci, curaj!

Și de data asta, tot Derossi este cel dintâi: el

Cursurile dela Văleni.

Cursurile dela Văleni sunt în toiul lor. Lume multă; profesori secundari, адвоци, ingineri, vre-o 8-9 ofițeri, învățători, studenți veniți din toate părțile. Afară de teritoriul de dincolo de Prut, toate ținuturile locuite de români sunt reprezentate aici așa cum pot. Viața românească, graiul dulce românesc, știința românească, idealul românesc susținut cu convingere aici sunt la largul lor. Și cât de rar am și îndrăzni să zicem că unora dintre noi, ardelenii, nu ne e dat să le vedem niciodată manifestate toate la oală, în țara unde trăim.

Intre rosturile timpurilor nouă e și acesta de a nu prezenta știința în taina ei rece, indiferentă de cerințele reale ale omului, ci a o aplica, a te apropia în predarea ei de sufletul ascultătorului și de nevoile lui. Acesta este un merit al cursurilor de aici. Trecutul, pământul, arta românească poezia populară, viața economică, mai ales normele cari duc la o viață economică sănătoasă românească aici își au talmăcitorii măiestrii și plini de căldură. Se înzistă mult asupra trecutului vieții românești sub toate rapoartele, dar tot aici se indică drumurile spre viitor.

Păcat, că mulți dintre tinerii, cari aveau de gând să vină la aceste cursuri s'au spăimântat de ordinațiunile năbădăosului Apponyi. Pe lângă cele de anul trecut cursurile din acest an înseamnă mult progres. Așa, că dacă d. Iorga n'o fi împiedecat și desgustat în intențiile sale bune, pe anul viitor sala școlii populare nu va mai putea adăposti pe bunii români.

Cursurile din săptămâna aceasta sau început cu lecția d. N. Ciotori, despre gimnastica suedeză. D. Ciotori, un tânăr idealist, foarte tânăr face istoricul educației corpului la diferite popoare. Budhiștii schingiuiau trupul pentru a trăi sufletul. Poporul care pune preț pe educația corpului erau grecii. Gimnastica ca mijloc de educație a introdus-o suedezul Ling. El ia dat o formă mai rațională, a născocit exerciții pentru dezvoltarea armonică a tuturor organelor. Orice gimnastică trebuie să aibă în vedere mai întâi de toate dezvoltarea părții toracale, a pieptului. Gimnastica exercită o influență primenitoare în ce privește circulația sângelui, ajutând procesul de oxydare și are influență asupra organelor de nutriție.

Zilele următoare se va urma cu demonstrarea exercițiilor practice de gimnastică suedeză.

După cursul dlui Ciotori urmează cursul dlui Cuza. D sa face o privire asupra mersului populației, care demonstrează faza de dezvoltare, starea morală și economică a unei țări. Înmulțirea

nu suferă nici de cald nici de somn, este tot vioi, vesel, cu părul său bălai creț, cum era astă iarnă. Derossi învață ușor și ține treji pe toți din jurul său, că par'că răcorește aerul cu glasul.

Mai sunt doi, ca Derossi, mereu deștepti și atenți: încăpăținatul cela de Stardi care se înțeapă în nas ca să nu adoarmă, și cu cât este mai ostenit și mai cald în clasă, cu atât el strânge din dinți și deschide ochii mari, par'că ar vrea să mănânce pe profesor; și apoi, negustorul cela de Garoffi, care acum face evantaie de hârtie roșie, pe cari lipește poze după cutiile cu chibrituri, și le vinde cu doi centesimi unul.

Dar cel mai bun este Coretti: bietul Coretti se școală la cinci ca să ajute lui tatăl său, la cărutul lemnului. La unsprezece, în școală, nu mai poate ține ochii deschiși, și capul îi cade pe piept cu toate că-și dă cu pumnii în ceafă, se roagă de vecini să-l ciupească, și se cere afar ca să-și dea cu apă pe ochi. Cu toate astea, azi dimineață n'a putut birui și a adormit ca de plumb. Profesorul îl strigă tare:

se arată prin excedentul născuților asupra morților. În privința aceasta Moldova prezintă o stare cu totul întristătoare. Aci populația străină, pripășită crește. Cea autohtonă scade. Problema ar trebui să preocupe pe cărmuitorii statului. Aceasta însă nu se vede a impresiona pe cei mai mulți. Căci aici, în România se urmează mai mult o politică de ștruț, o politică de lășitate și de căpătuială.

Demonstrația ne-o face prin câteva tablouri statistice:

Iași în 1908.

Născuți	Morți	Diferență	Născuți	Morți	Difer.
2294	1969	+ 323			
<i>ortodoxi</i>			<i>jidani</i>		
1308	1384	-76	984	585	+399

Deci românii scad evreii cresc. D sa dovedește 3 metode de a înțelege și analiza o problemă: Teoretică, istorică și empirică.

Teoretică când raportăm un fenomen la regulă generală.

Istoric: statorind stadiul de dezvoltare, procesul pe evoluție a unui fenomen.

Social când raportăm un fenomen cauzelor și împrejurărilor în care apare.

Orașele din Moldova sunt pe cale a-și pierde nota lor națională românească prin stingherirea meseriașului român și împuternicirea elementului străin.

Aci ni se dă dovadă o statistică pe care am reproduce-o dacă nu ne am da seamă că ea e o rușine a statului român adus aci de politicieni. Destul să spunem, că în unele județe din Moldova câte o breaslă, câte o meserie nu e reprezentată prin nici un român. În Iași nu există o singură cafenea românească. Dintre librării, două românești, 18 jidovești. Negustori de pește: 7 jidani, nici un român. În total 100 comercianți români și 1596 jidani.

Jidanii își reclamă drepturi de a fi contribuit la fondarea statului român și chiar se consideră de autohtoni. Ei însă au venit mai mult în masă. Se constată în 1831 că sunt 37.000 de jidani iar în 1838, 80.000.

Slăbirea elementului românesc se datorește acestor cauze și faptului că jidanii au acaparosit pe seama lor toate articolele de comerț și industrie. Ei scumpesc, artificial elementele de trai: pâinea, carnea, verdețurile etc. Falsifică elementele pentru creștini — pentru cușer au însă mult respect în ce privește curățenia. Nestatornicia funcțiilor publice și delaturarea funcționarilor cu credință politică contrară celor dela putere.

— Coretti:

N'a auzit.

— Coretti! — strigă iar profesorul, supărat.

Atunci, băiatul cărbunarului, care locuiește lângă Coretti, se sculă în picioare și zise:

— A muncit dela cinci până la șapte, cărând lemne.

Profesorul îl lăsa să doarmă, și a făcut lecție mai departe, timp de o jumătate de ceas. Pe urmă se apropie de banca lui Coretti și încetișor, suflându-i în obraz, îl deșteptă. Coretti, când văzu pe profesor, tresări înfricoșat, dar profesorul, îi luă capul între mâni, și sărutându-l în creștet, îi zisă:

— Nu te cert, dragul meu. Somnul tău nu este somnul lenei, ci al oboselei de muncă.

FEIWEL LIPOT utodai

Budapest

IX. Ipar utca 4.

Bănci de școală

Mobile de școală

Mobilă modernă de blorouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

D. prof. universitar *Monicatide* începe cursul despre igiena poporului român de pretutindeni: Boalele mai frecvente, numărul medicilor, a spitalelor. *Basarabia* reprezintă partea cea mai slabă în ceea ce privește constituția fizică din întreaga româniea. Tuberculoza și cancerul dau procentul cel mai mare dintre bolnavi.

În *Bucovina* bolile mai frecvente sunt: sifilisul 25 % din totalitatea bolnavilor, tuberculoza 5 %, pelagra 2 1/2 %. Un singur medic e pentru 6000 locuitori. Spitale sunt mai multe. Pentru 1500 locuitori se vine un pat de spital.

În *Ardeal* starea sanitară a țaranului e mai bună ca ori unde, deși partea aceasta e cea mai neglijată, numărul relativ al medicilor și al spitalelor e mai redus decât în restul Ungariei. Aici mortalitatea la copii e mai mare, 34 %.

România. Natalitatea la 1000 e 40, cari vin pe orașe 327 pe sate 4171.

Mortalitatea de 26-23 proc. creșterea e deci de 1377. Aci e un simptom îngrijitor. Creșterea jidanilor e cu mult mai mare decât a românilor atât la sate cât și la orașe.

Boale infecțioase: Vărsatul a cărui victime se ridică mai înainte la numărul de 1—2000, mai de nou de abia mai mor câte 8—9 inși pe an. Scarlatina are contingentul său de bolnavi care se urcă pe an la 15.000 dintre cari mor câte 2800.

De pojar se bolnăvesc pe an câte 30—35.000 dintre cari mor câte 1700.

Sifilis 30—31.000 bolnavi pe an.

Despre tuberculoză s'a ținut seara la 9 ore un curs separat cu proiecțiuni, tratând despre răspândirea ei, despre simptomele și măsurile de tămăduire și de pază contra tuberculozei.

La 4 ore d. Iorga întrerupând cursurile despre poezia populară ne vorbește despre originalitatea poporului român, pe care unii din slăbiciune din lipsa de mândrie, care trebuie s-o aibă fiecare de neamul său, alții dintr-o pornire inconștientă de pesimism o neagă. D-sa combate cu înverșunare atari porniri cari nu duc decât la nelucrare, la stagnare și desnadejde. Pentru a putea duce ceva la îndeplinire se cere o încredere de sine.

Putea oare poporul nostru să persiste atât încercări dacă nu avea individualitatea sa bine pronunțată? Neamul nostru, o dovedește faptele istorice, creațiunile sale artistice are în firea s'a trăsături și note originale. El nu a împrumutat mai mult decât împrumută și alte neamuri, căci, precum nu este loc pe fața pământului ori cât de adăpostit și izolat ar fi unde să nu ajungă bătaia vântului și unde aerul să nu se împrășteze tot așa nu e popor care să nu primească elemente străine. Poporul german recunoaște totdeauna spontaneitatea, îndrăzneala și istețimea poporului francez; le admiră fără a se crede copleșiți prin recunoașterea acestor virtuți pe cari ei nu le au.

Românii nu trăiesc din grația nimănui. Dacă ungurii își socot istoria lor dela Arpad istoria noastră e și mai veche pe locurile unde trăim și «le-o putem spune ungurilor cari o neagă zice d. Iorga că *viața noastră istorică e fără de început*». Românii prin cucerirea Daciei au făcut numai adăogire vieții noastre de români. În noi prevalează elementul tragic cari aveau însușirile fundamentale ale vieții noastre sufletești de azi. Tracii, un popor, care întrunea în firea lui însușirile de războinici și însușiri de oameni cu bună gospodărie aveau o viață formată, organizației deplină, stăpâneau o întindere care cuprinde tot Balcanul și prin un ram al lor Dacii și partea stângă a Dunării, Dacia Traiană, când românii, atrași numai de bogăția pământului, fără a avea vre-odată vre-o tendință de stirpire, au întreprins compania de cucerire a plaiurilor pe cari ne aflăm noi azi.

Deci supt toate rapoartele e un neadevăr a susține că tot ce avem am împrumutat, căci noi nu trăim decât viața strămoșilor noștri.

După d. Iorga d. Dr. *St. Bogdan* și-a continuat cursul dsale despre Radiu și însușirile lui, în legătură cu razele Röntgen.

Turburările din Spania.

Utimele știri.

Acum după ce zările au scăpat de sub rigiditatea cenzurei și pacea în țară a fost în parte restabilită, scriu cu amănunte despre evenimentele din Barcelona și mai ales despre devastarea mănăstirilor și-a ciocnirilor sângeroase a trupelor în Africa.

Știrile ce vin anunță că supunerea soldaților a fost ireproșabilă și nimeni n'a refuzat uzarea armei. Numărul morților ar fi 90, al răniților peste 200, ceea ce deși nu va fi tocmai exact, totuși se apropie mult de adevăr. Ziarele aduc știrile așa precum le spun cei sosiți din Barcelona și abia acum se poate vedea, ce estenziuni luase răsvrătirea și câtă energie au depus autoritățile în acțiunea de reabilitare a liniștei.

Cu toate acestea știrile primite dela frontiera Spaniei desmintează în mare parte lămuririle, înflorite, ale guvernului.

Iată cele din urmă telegrame:

Cerbere, 3 August. Se anunță din Madrid că, încrucișătorul *Temeraria* a sosit încărcat cu cei prinși dintre răsculați. Locuitorii sunt liniștiți, dar totuși cer în mod ostil, estradarea prizonierilor. Aproape toate fabricile și-au început activitatea, pe străzile principale și în edificiile publice însă și acum mișună armata. Trenurile aduc mereu mulțime de călători.

Răsvrătirea din Catalonia înecată în sânge.

Berlin, 3 August. Corespondentul ziarului «*Lo-kalanzeiger*» scrie: Guvernul și-a dat azi anunțul oficios referitor la evenimentele din Catalonia. Un senator a declarat că în Catalonia s'au omorât peste o mie de răsvrățiți, peste întreaga provincie plutește răsuflul morții.

Turburările iau noi proporții.

Toate știrile optimiste ale guvernului sunt desmintite. E adevărat că armata de prezent dominează situația în Barcelona; în provincie însă răsvrățiții muncesc ca în friguri pentru acuirea de noi puteri și tabăra lor crește mereu. Răsvrățiții din provincie s'au asociat pentru a întreprinde o expediție spre miază-noapte și mijlocul țării. Comandantul militar din Barcelona a trimis în provincie armată, pentru liniștirea lor. În Catalonia a început o energică mișcare de separatism; vreau să se desfacă cu totul de Spania.

Perspectivile păcii în Marocc.

Paris, 4 August. Ziarul «*Matin*» scrie: Comandanții triburilor din Marocc au trimis generalului *Marina* mai multe scrisori — de cuprins sinonim, în care-l anunță că, îndată ce spaniolii se vor retrage de pe pământul *cotropit*, războiul va înceta. Insuși *Bu-Hamara* a promis generalului că se va prezenta în persoană în mijlocul cabililor, ca să restabilească pacea, îndată ce se vor retrage spaniolii.

Un atac al Maurilor.

Madrid, 4 August. Se anunță din isvor oficios că, maurii au atacat un canton al liniei ferate și au fost respinși. În retragere au avut însă destulă vreme pentruca să-și adune răniții și să strice linia pe o întindere de 150 metri. Generalul *Marina* a dispus restaurarea liniei și continuarea clădirii cantonului, care e indispensabil pentru comunicație. Din tabăra hipodromului au dat drumul unui balon, pentru spionarea pozițiilor maurilor, cari stau ascunși în peșterile muntelui Gurugu.

Note din Lipova.

Tinguioasă poveste spune Murășul. Din strimtorile de munți el își pornește izvoarele grăbite și săltărețe în ropot. Plecat din pat de flori, doina voinicului îl întovărășește, crângi plecate îi sărută fața. Aici cursul lui e lin, tacticos, — căci e la largul lui; fața nu și-o mai încruntă; glasul valurilor e potolit cine l-ar mai și înțelege aici. Doar în seninul nopții deși mai toarce firul povestii tănuite. Căldura soarelui pe șes le svintă pe toate. O pinză de ceață îl învăluia în tot decursul nopții, de pare o dungă șerpuitoare, întunecată, sclipicioasă. Era întâia dimineață; ceața se ridica, se împrăstia și se topia; avea un farmec nespun pentru mine; se îmbina glasul apei cu cel al vântului; căutam mereu să deslușesc drumul apei; mi-l desluși o plută înecată și ostenită.

Monoton lucru a fi plutăș, a mișca cirma în acelaș tact, cind la dreapta cind la stînga; dar monotonia plutășilor e de preferit oricărei alte monotonii. Căci ce nu-i monstru azi? Un discurs parlamentar, profesia de chibit la jocul de cărți, a vorbi românește e monoton, a dormi e monoton și mai la urma urmei, zic unii, a iubi încă e monoton.

Lipova era odată centru de viață românească. Azi se duce mai mult o viață de lincezeală, un stadiu de trecere dela o viață românească la o viață infiltrată cu tot felul de elemente eterogene. Spiritul unguresc a pătruns de-a binele. Vre-o 500 de unguri sunt în stare să dea orașului o notă ungurească. Jocul de cărți e singura distracție, singura plăcere. Ori în ce timp ai căuta vre-o cafea ori birt, la amezi ori seara în timpul nopții ori în revărsatul zilei te va întâmpina risul posomorît, al cartoforilor, căutătura supărătoare, furișată prin genele pe jumătate îmbinate, gestul agitat, desprețuitor pentru cîntecul înginat al apei, pentru florile cîmpului, pentru tot ce e în afară de cele 32 de cărți sleite și unsuroase. Mure somnu-roase, minți șterse, tipuri sui generis de candidați de avocat, cu sufletul ca și cu ochiul înopțat, feți ai școalelor ungurești, — oprește-te călătorule și le studiază. Din aceste creaturi răsărite mai ales prin părțile ungurene, sufletul românesc se stinge cum se stinge mucele de luminare la bătaia vîntului, ele au rolul de balast în cultura românească. M'a pus păcatele să cerc a dovedi unui tinăr cu titlu de «Dr.» că dacă nu-i lucru frumos și cuviincios a conversa romîn cu romîn în limba asupritorilor noștri, în limba osindelor grele, e cel puțin uitare de sine. Aș vrea să scriu tot ce am auzit, dar mina mi-se oprește, cerneala ar roși de rușine...

Că ar fi bine să se prefacă toate școalele noastre în școale de stat; limba ungurească ar aduce fericirea poporului nostru. Mai știți: vre-un Eldorado. Rămîne doar ca d. dr. să ceară cheile dela prea îndurătorul Apponyi pentruca să putem intra. D-sa își mai închipuie că poți fi reprezentantul niziunțelor și culturii românești fără a ști limbă românească fără a o iubi și a-i face jertfe. Înțelepciune, convingeri, cultură, o divină Minerva cît de sus ești, cită umbră aruncă aripile tale pe pămînt.

Aș vrea să servesc cetitorului cu un instantaneu de graiu corcit și pocit, dar o să o fac de altădată. «Amu (acum) mi-am împlinit kôtelességu (datorința)» cum ar zice ei — cu atît. Vă puteți închipui cît pot să suferă românii buni, românii de inițiativă și de cultură românească ca dr. Halic și d. A. Savlici. Cît trebuie să aibă de furcă dr. Marta și dr. Missits...

Cît îngăduie jocurile de hazard să se cetească românește? «Neamul Românesc» nu mai vine la casină de două luni fără să întrebe cineva de el făr' să i-se simtă lipsa. Doar doi inși îl mai cetesc și-l au abonat.

Lipova întrunește în sine toate notele unei vieți de oraș mare; în miniatură; sgomot mult, jidani patrioți, jidance cu obrazul debălăzat, cu ochii holbați, abdomenul respectabil, lăfărete stau straje înaintea prăvăliilor pe strada principală. — Poștiți ceva? — Da, o baie la Murăș. — Avem mă rog...

Mai sunt coconițe cu călcîie aprinse și coconițe frumoase. Scalda lor e într'un cuprins alături de scalda sexului opus. Larma lor e asurzitoare. Doar din spuma apelor a răsărit zeița Venus.

Ca oriunde și în Lipova unele coconițe au o senzibilitate aproape artistică față de zornăitul pîntenilor. De prezent deci vorbele noastre n'au răsunit.

Mai sunt mulți advocați, mulți oficanți și multe protestări de poliție la banca «Lipovana». Aici fiecare e condus de capul său chiar și cel ce n'are cap. Fiecare e liber; fiecare își consumă cind vrea cina, dacă nu a pus-o la cărți.

Dacă nu i-s'ar zice Lipovei oraș i-ași asemăna soarta și chemarea cu cea a Săliștei*) noastre, unde sunt mai puțini domni și mai multă seninătate în simțiri.

*) Săliștei îi lipsește însă un pretor, cari să n'aibă între notarii săi nepoți cu fire de grăsun.

Iosef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment. Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închișturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, bariere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

Unde însă nu se găsească farmaciști cari să vorbească pînă și în familia lor ungurește, o ungurească pe care o rupe ca vai de ea o fostă sibiliană. Dar oricum, totuși o rupe, ca o dovadă a mediului corupt, care face ca în loc să naționalizeze femeia cu calitatea culturii ei superioare, mai curînd se desnaționalizează ea sub influența calității inferioare de cultură ungurească a bărbatului...

Toate neajunsurile de mai sus le găsești numai dacă le cauți și dacă ai ochiul deschis. Am vrut să le caut și le-am găsit. Dr. Halici a dat prilej subscribului a duce cu sine numai partea încântătoare, aspectul frumos ce se poate cîștiga de pe terasa vilei d-sale, de pe o colină la stînga Murășului. Numai recunoscători putem fi Drului Halici.

Iată încîntarea. Intr-o dimineață, după ce tovarășul meu de vilegiatură isprăvi cu obicinuitul său exercițiu de a flutura către trenurile cari trec des pe malul celalalt al Murășului o batistă, un ciorap, un cearșaf ori ce-i vine în mîină, o luăm spre oraș. Eu întîrziu pe drum cînd rupînd o floare, cînd alergînd după un fluture. Poteca pe care m-am luat era singuratică și umbrită. Totul era tăcut. Subt o o tufă de vișini o fetiță nici prea mare nici prea mică își rotea privirile cînd într-o parte cînd în alta, cînd la deal, cînd la vale. Căuta ceva. În căutarea ei părea tot mai îngîndurată, apropierea de ea îmi sporca curiozitatea; fap-tura ei de nimfă îmi mișca inima.

— Ge cauți fetiță-o! — o întrebai eu.
— Ce caut eu? De-ai ști ce nu caut.
— Apoi, ce nu cauți?
— Caut ciocîrlia, care mi-a venit în zori la fereastră.

— Dar cum o vei cunoaște, că sunt multe ciocîrlii în crîng.

— Multe, dar una mi-a venit la fereastră; glasul ei pare-că-l aud încă; cîntă cum nu cîntă altele, duios și dulce... prevestea ceva.

— Dar nu o vei găsi.

— Dacă o voi găsi nu o să-mi mai găsesc nici norocul, pe care l-a dus cu ea.

Pe chipul ei bălai apăru o mustrare, ochii ei întuneceți părea, că se întreabă: pentru ce mi-ai eșit în cale? Cine ești și pentru ce ți-am mărturisit taina, fără veste scoase din buzunar mîna plină de flori și i-le aruncă în față. De-atunci fetița mi-a căzut dragă. Despre ea se povestește că primăvara cînd trece printre vii toți salcîmii își scutur floarea albă asupra ei. Ea trece ca o zîină îmbătăită de amor. Mi-a căzut dragă și mă întreb mereu dacă mi-se va mai ivi vre-odată în cale cu părul ei blond, cu graiul dulce și cu freacă zorilor în zimbet.

De cîte ori chipul ei im răsare în minte îmi împac dorul cu aceste rînduri cari nu sunt din versul nimănui:

«Destulă fericire că mi-ai lăsat pe-o clipă
Să-mi leg a mea viață de scumpa ta risipă».
Iazmin.

Din locuri de odihnă. — Borsec.

12 Iulie, 1909.

După ce treci Hangul și lași în depărtarea albastră masivul Ceahlăului, drumul îngust suie neîncetat, suie printre codrii de brazi, pînă la Prisacani. Aci, la frontieră, o vale îngustă și un dâmb tăiat de un pârâu: vama, o căsuță văruiată suită pe deal, străjuiește hotarul.

Ce liniște adîncă pretutindeni și ce odihnă se lasă acum către seară.

După ce ne-am vizat pașapoartele, am luat-o de vale în țara ungurească — așa i zic ungurii, dar pretutindeni văle răsună de graiul și doina românească.

Noaptea tîrziu am ajuns în Borsec. La »Villa Trena«, lumină multă și ospitalitate românească.

Toate camerele vilei sunt ocupate de români — o colonie întreagă românească.

S'aud chie de veselie de prin balcoane cînd sosim iar jos, într-o livadă de brazi, în inima țării românești. Titu Popovici, cunoscutul avocat din București, cîntă de foc: »Mîndruliță dela munte«.

Cum se răzbună câte-odată românul, fără să vrea, pe trufia ungurească.

Și Borsecul — ce colț încîntător al naturii unde liniștea e profundă, unde odihna ți-e mare și unde gîndul viforos se potolește subt pacea aromitoare a brazilor.

Dar cu multă bucurie, a doua zi la amiază, zăresc la restaurantul Remény pe prințul Carol luînd masa în tovărășia d-rului Romallo și altor, iar villa Pax este asemenea plină de români. Aleia principală a Borsecului răsună de graiul românesc — par-că înadins, anul acesta, românii s'au adunat aci de pretutindeni, iar drept

culme, o bandă de lăutari din Bănat, în frunte cu Pricolici, cîntă Doina la Kossuth în pădure.

Dar seara se lasă încet-încet un freamăt ușor clatină cetinele sus, spre codrii Bucavașului, o margine de lună, străluce printre brazi, ridicându-se din ce în ce în albastrul nemărginit pe cînd de vale răsună talanga vitelor în pășunea verde și fluierul românului în țara ungurească.

Plămîni noștri arși de jăratecul orașelor, re spiră cu nesaț ozona răcoroasă, dătătoare de viață, pe cînd ochii se închid într-o mulțămire adîncă binefăcătoare.

Delacăscioara.

(«Minerva»).

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 5 August n. 1909.

— Trecerea principesei moștenitoare Maria prin Arad. La acceleratul de azi dimineață, care sosește din Predeal la 8 în Arad, se aflau adaogate două vagoane princiare române. În ele se aflau principesa moștenitoare Maria cu auguștii ei fii și fiice Carol, Elisabeta, Maria, Nicolae și Ileana. Cînd trenul a sosit în gară, toate vagoanele regale erau cu perdelele lăsate.

Era aproape de plecare, cînd la un geam, trase perdelele la oparte și-și scoase capul de îngerăș micul principe Nicolae. Între lumea care se îngrămădise înaintea vagoanelor erau și câțiva români, cari zăbindu-l, l-au salutat respectuos. Micul principe, care-și freca somnul de dimineață din ochi, cînd i-a văzut, li-a făcut în mod foarte gentil semn cu mîna și li-a flusturat pe urmă o batistă pănăce a dispărut trenul.

— D. Brătianu în străinătate. D. Ioan I. Brătianu, președinte al consiliului de miniștri, urmează cura sa la Carlsbad, unde se află în perfectă sănătate.

La sfîrșitul curei sale, d. Brătianu va petrece câteva zile în Elveția înainte de a se înapoia în țară.

— Aniversara de 500 de ani dela moartea lui Mircea-cel-Bătrîn. Mercuri s'au împlinit 500 de ani dela moartea marelui voivod muntean Mircea-cel-Bătrîn, unul din glorioșii prinți ai istoriei noastre. S'a celebrat la mănăstirea Cozia un requiem pe mormîntul fostului domn.

D. C. Disescu, după rugăciuni, a rostit un discurs arătînd meritele lui Mircea-cel-Bătrîn.

— Zidire de biserică. Ni-se scrie: Ruinându-se biserica veche din comuna Armindea, tractul Zarand, comuna bisericească de acolo cu aprobarea Consistorului din Sibiu a început a zidi biserică nouă de piatră, în stil bizantin. Neavînd comuna nici o avere, o parte din spesele de zidire s'au repartizat între poporeni, iar pentru adunarea restului de bani s'a înființat un fond de zidire. Numele tuturor contribuitorilor se introduc într'un album comemorativ, care se păstrează în biserică, iar numele acelora, cari contribuiesc cu o sumă de cel puțin 50 coroane se eternizează și cu litere de aur pe o peatră de marmoră așezată deasupra ușei biserice, afară de aceia numele lor va fi pomenit în biserică, în fiecare an la Bunavestire.

Orice dar va fi primit cu mulțămire. Armindea, la 15/28 VII 1909. Nicolau Popp, preot.

— Dela Paris la București cu automobilul. Azi se poate spune că automobilismul a luat atîta dezvoltare, încît publicul mare nu-l mai socotește ca un sport distractiv, ci ca unul din mijloacele cele mai practice de locomoțiune. Totuși se găsesc unii sportsmani pasionați cari prin întrebuintarea automobilului caută să-l menție încă în rîndul sporturilor alese. Așa, bunăoară, prințul Valentin Bibescu a făcut zilele trecute un »tour de force« cu un »Mercedes« de 65 H. P., isbutind să călătorească dela Paris la București în cele mai bune condițiuni. D. Valentin Bibescu,

se știe, este primul căruia i-se datorește introducerea automobilului în România și d-sa se ține mereu în curent cu progresele ce se realizează în direcția automobilismului.

La Paris d-sa a cumpărat o mașină »Mercedes« de 65 H. P. cu 4 cilindri — o ultimă perfecțiune — și fără ca s'o încerce mai înainte a plecat la București, trecînd prin Germania de Sud. Drumul l-a făcut în condițiuni admirabile, isbutind să parcurgă șoselele din Franța în viteză mijlocie de 110—115 kilometri pe oră. Recordul acesta e o dovadă de buna stare a șoselelor din acea țară. În Germania, viteza a ajuns pînă la cel mai mult de 100 km. pe oră; iar în ultima zi a parcurs 640 km. în 12 ore. Prin toate orașele mari prin cari a trecut, s'au făcut popasuri de cîte 2 zile, în care timp se făcea vizitarea orașului tot cu automobilul. D. Valentin Bibescu a plecat din Paris împreună cu soția d-sale, care s'a oprit însă la Praga, și cu șoferul Savu Ionescu. Mașina a fost condusă în tot timpul de d-sa personal și cu tot drumul lung, cu șosele rele pe alocuri, sosirea la București s'a făcut în bune condițiuni. Puțin oboseală, bineînțeles, și atîta tot. În lumea sportivă din București, călătoria dlui Valentin Bibescu, a produs o bună impresie.

— Crearea unui cazino în Sinaia. Cu toate privilegiile grandioase pe care Sinaia le oferă vizitatorilor, viața în această stațiune climaterică este monotonă. Afară de orchestra ministerului de instrucție, pusă subt conducerea maestrului Dinicu, care cîntă în fiecare zi între 5—7 în parc, vizitatorii nu au nici o distracție. În zilele de ploaie, care sunt numeroase la Sinaia, vizitatorii sunt lipsiți și de această singură distracție. Sunt însă oameni cari cugetă să facă din Sinaia, pe lângă un admirabil colț de natură, și un centru de distracție. Pentru aceasta se va construi în parc, în locul unde sunt actualmente băile — care s'au mutat lângă vila Catargi — și cofetăria Rigler un mare casino. În acest casino vor fi jocuri de cărți, jocuri de călășeri, o sală de teatru și concerte. În timpul sezonului o trupă formală din artiștii Teatrului Național va da reprezentații în acest local de teatru. Acest cazino va costa 600.000 lei. Pentru construirea acestui cazino primăria din Sinaia va contracta un împrumut de 300.000 lei, iar restul de 300.000 va fi acoperit prin subscripție publică. În acest mod vizitatorii Sinaiei vor avea în tot timpul sezonului distracții variate și permanente.

— Carmen Sylva, mama poporului său. Subt titlul de mai sus a apărut în excelența publicațiune franceză »Le Miroir des Modes« un foarte frumos articol datorat penlei maestre a dnei Maria Van Vorst, din care extragem următoarele cu privire la M. Sa regina României.

»Carmen Sylva e mare, majestoașă, cu o grație și o demnitate suverană. N'am văzut niciodată o femeie mai delicios sinceră, discutînd cu pricepere, mai captivantă. Măinele de o eleganță extremă împodobite de bijuterii care în orice gesturile sale de o nobleță de rasă veche. Măreția generoasă a vieții sale, gîndirea sa vastă și puternică, sufletul său poet, filosofia sa dulce și resemnată se arată în fiecare din cuvintele sale. Dar de neuitat e cu deosebire fisionomia sa, expresiunea sa atît de senină, atît de zimbătoare pe care vârsta n'a ofilit-o; ea este cel mai frapant exemplu de ceea ce poate face eterna tinerețe și vigoare de spirit. Ochiul său negrii sclipește de viață, zîmbetul ei te răpește și cuvîntul ei te convinge că tot ce spune și face vine din adîncul inimei. Cînd deveni regină a României, zise ea, am luat hotărîrea să devin mama poporului meu; neavînd copii am adoptat pe fiecare din supușii mei și îmi simt de șase milioane de ori sufletul matern«.

Articolul e împodobit cu numărăse gravuri cari reprezintă pe Majestatea Sa regina în cabinetul său de lucru, vorbind cu o tîră țărăncă oarbă etc.

— Duel sîngeros. Din Tușnad vine știrea că, Sâmbăta trecută a avut loc un duel sîngeros între S. Zalan, secretarul prefecturii din comitatul Ciucului, și directorul stațiunii balneare B. Csutak. Secretarul a fost rănit de moarte. Cauza duelului a fost că secretarul s'a urcat cu trăsura pe bulevardul otelului, ceea ce e strict oprit, directorul a zis secretarului să plece și de aci s'au luat la ceartă, cărei i a urmat duelul ce sigur pe secretar îl va costa viața.

— **Sinucidere din cauza unni inel de logodnă.** Tânărul avocat din Praga, dr. F. Köhler s'a împușcat în locuință, fiindcă logodnica sa din Pojon îi trimisese îndărăt verigheta.

— **Convocare.** Absolvenții din 1884 ai cursului IV dela institutul ped.-rom.-ortodox din Arad — fără osebire de poziția ce ocupă — se convoacă la *convenirea colegială de 25 ani*, care se va ține în Arad, la 15/28 August 1909.

Locul de întâlnire va fi catedrala, unde după finirea liturghiei se va face părăstas pentru reposații noștri profesori și colegi, după care act apoi se va ține ședință festivă presădată de domnii profesori în viață. Participanții au să se anunțe colegului D. Vancu. *Lipova*, la 18/31 Iulie 1909. *Petru Vancu*, inv. Măderat (Arad). *George Tomi*, învățător în Cuvesci. *Liviu Dorca*, învățător în Coșteiul-mare.

x **ACHILLES.** Dacă vă asudă picioarele cum-părați o sticlă de »Achilles«, care oprește orice asudare și depărtează mirosul greu de picioare. Întrebuințarea este simplă, modul de întrebuințare se aclude la fiecare comandă. Se poate căpăta, dela preparatorul: Dobay Kálmán, droguist în Bichișciaba (Békéscsaba). Magazin principal în Arad: Drogueria lui Nestor Hanzu; în Budapesta: Farmacia lui Török József Király u. 12 și Andrassy-út 26. Prețul 1 cor.

Concurs de primire

în Seminarul junimei române greco-catolice stud. din Blaj.

1. Părinții, cari voiesc să-și așeze băieții pe anul școl. 1909-10 în Seminarul junimei române gr.-cat. dela gimnaziul gr.-cat. din Blaj, prin aceasta sunt avizați că, termenul concursului de primire (se primesc numai gimnaziști) este 14 August n. Cererile de primire sunt a se adresa Preaevenerabilului Conzistor Mitropolitan din Blaj, și în ce privește pe băieții, cari în anul școl. trecut nu au fost elevi ai Seminarului junimei, cererile au să fie înscrise cu estras de botez, testimoniu de pe anul școl. trecut și atestat de revaccinare. În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne locuința și posta ultimă cu acuratețe și să declare că, cunosc pe deplin toate condițiile de primire și se obligă a le împlini pe toate. Ca rezoluțiunile să se poată expeda francate, petenții sunt rugați să alăture marcele postale de lipsă.

2. Pentru elevi sunt a se plăti 300 cor., pentru cuartir, vîpt, luminat, spălat, încălzit, scaldă și în caz de lipsă medic și medicină; 8 cor., ca taxă de înscriere pentru cei-ce vin pentru înființarea în Seminarul junimei, și 6 cor., pentru scrobital rufelor. Taxa de înscriere și de scrobital rufelor are să se plătească în-creagă deodată cu ocaziunea înscrierii; iar suma de 300 cor., în două, respective în patru rate anticipate. — În caz de două rate, rata primă va fi de 150 cor., și se va plăti în 1 Septembrie, iar rata a doua iarăș de 150 cor., și se va plăti în Februarie. În caz de 4 rate, rata primă va fi de 80 cor., și se va plăti în 1 Septembrie, a doua de 80 cor., și se va plăti în 15 Noemvrie, rata a treia de 70 cor., și se va plăti în 1 Februarie, iar rata a patra de 70 cor., și se va plăti în 15 Aprilie. Sumele acestea sunt atât de mici încît numai primindu-se regulat și anticipativ pot satisface atîtor trebuințe împreunate cu susținerea și îngrijirea elevilor. Altfel rectorul va fi silit să dimită pe elevii ai căror părinți sau îngrijitori nu-și vor solvi ratele la timp.

3. Elevii vor avea să aducă cu sine a) o carte de rugăciuni; b) 4 părechi de schimburi de pînză sau giolgiu, bune; c) cel puțin 6 batiste; d) 2 părechi de încălțăminte și cel puțin patru părechi de ciorapi sau de obiele; e) 1 saltea (sac de paie) și 2 lepedee (cearșafuri) de pus pe saltea; f) 2 perini și 4 fețe de perini; g) 1 tol sau plapomă și 2 lepedee de plapomă; h) 2 lepedee albe de giolgiu pentru acoperirea patului (de lină și colorate nu sunt bune, căci nu se poate ajunge la uniformitate); i) atîtea bilete (formatul biletelor de vizită), cite bucăți de rufe, veșminte și încălțăminte au; l) 1 cuțit 1 furcuță, 1 lingură, 1 păhar și cel puțin 3 serviete; m) 1 perie de veșminte și 3 perii de încălțăminte; n) cel puțin 3 ștergere și 2 pepteni, unul des și altul rar. Pe rufe și pe veșminte trebuie cusut întreg conumele și cel puțin litera inițială a numelui de botez. Rufele și veșmintele neînsemnate vor fi respinse.

4. Elevii vor avea proviziunea întregă și anume: a) locuință în sale mari, sănătoase, luminoase și provăzute cu toate cele de lipsă; b) vîpt întreg, adecă dejun, prînz, ojină și cină. La dejun vor avea lapte cald cu pine, la prînz 2—3 feluri de mîncări, la cină 1—2 feluri. La prînz în zile de dulce va fi supă cu carne cu sos și mîncare groasă cu carne, eventual zamă acră cu carne și mîncare groasă cu carne sau friptură cu garnitură, iar în zilele de post supă de

legume, mîncări făcute cu lapte, brînză sau ouă; Dumineca în și sîrbători și prăjituri. La ojină pine cu poame ori alte asemenea. La cină în zilele de dulce va fi friptură cu garnitură sau mîncare groasă cu carne, iar în zilele de post mîncări făcute cu lapte, brînză sau ouă. c) Spălatul eventual și scrobital rufelor. d) Luminat în timpul recerut. e) Încălzitul în timp de iarnă. f) În caz de boală medic, medicamente și îngrijirea de lipsă. g) Scaldă caldă în timpul iernii. amăsurat prescrișelor igienii. Afară de acestea superioritatea se va îngriji, ca elevii mai slabi în studii, pe cît se poate să fie ajutamați în studiu.

5. Părinții în decursul anului școlastic să nu trimită bani la adresa sau la mîna elevilor, ci banii să vie la adresa superiorității, carea se va îngriji să le procure recvizitele de școală, cărțile și celelalte lucruri de lipsă. De asemenea să nu le trimită nici mîncări, căci Seminarul îi provide cu cele de lipsă. Mîncările pe cari părinții cu toate acestea le-ar trimite fiilor lor, se vor împărți între toți elevii, iar în caz de cvantitate mai mică între conșcolarii respectivului sau respectivilor elevi.

6. Părinții sunt avizați că trebuie să răspundă pentru eventualele stricăciuni făcute de fii lor și să le rebonifice. De sine se înțelege, că pentru obiectele ce se strică prin folosință, fără vina elevilor, nu se va cere nici o desdaunare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Septembrie n. înaintea superiorității seminariale însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, unde vor plăti taxele de lipsă, vor da în samă obiectele și li-se va designa mobiliarul destinat spre folosință.

Blaj, 20 Iulie 1909.

Dr. Vasile Suciu,
rectorul Seminarului junimei române gr.-cat. stud. din Blaj.

Economie.

Piața de bucate din Arad.

5 August 1909.

Cu toate că pentru treierat e păgubitoare — totuși o ploaie bogată ar face mult bine porumbului. Tendenza tirgului de cereale s'a menținut, piața a avut un import mai mare ca pînă aci,

S'a vîndut azi:

grâu 300 mm.	13 60—14,—
cucuruz 100 mm.	7 40—150
orz	8 60—180
ovăse	7 20—130
secară	6 50—7,—

Prețurile sunt socoite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecie din Budapesta.

Budapesta, 5 August 1909.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jumătate:

Grâu pe Iunie 1909	27.16—27.18
Secară pe Oct.	19.72—19.74
Cucuruz pe Iulie	15.70—15.72
Ovăse pe Oct.	15.28—15.30
Rapiță pe Aug.	27.70—27.90

Prețul cerealelor după 100 klgr. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — — —	29 K. 40—30 K. 70 fil.
Din comitatul Albei — — —	29 » —30 » — »
De Pesta — — — — —	29 » —30 » — »
Bănălanesc — — — — —	29 » —30 » — »
Ardelenesc — — — — —	29 » —30 » — »
De Bacica — — — — —	28 » 90—30 » — »
Secară de calitate I. — — —	19 » 19—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 70—19 » 95 »
Orzul de nutreț, calitate I.	16 » 40—17 » 40 »
Orzul de calitate a II. — — —	15 » 40—15 » 80 »
Ovăse de calitate I. — — —	20 » 10—20 » 20 »
Ovăse de calitate a II. — — —	19 » 65—19 » 95 »
Cucuruz — — — — —	15 » 60—15 » 80 »
Tărițe — — — — —	12 » 40—12 » 70 »

BIBLIOGRAFII.

Povestirile lui Moș Barbă albă. În literatura de copii care nouă ne lipsește în mare parte o carte de felul celei de mai sus nu poate fi decît binevenită și nepoței cuminiți vor asculta cu drag pe genunchii moșului povestea vremii lor apuse și a lucrurilor ce au pierit odată cu ele. Cartea e scrisă într-o ardeleană dragă și pe neobservate luneci în lungul și-relor pînă la sfîrșitul ei să te convingi singur că **tot e bine popă.**

Se poate procura pe prețul de un leu dela Librăria »Tribunei« din Arad.

Poșta Redacției.

P. C. Nu mai putem lăsa să se întindă discuția pe o chestie de nimic.

N. G. Adresa d-lui Zaharia Bîrsan este Sibiu la Asociațiune.

Coresp. Viena. Ți-am trimis azi pe adresa Cafenelei Arkaden, pierzându-ți adresa lo-uintei. Te rog să ni-o con-uni.

Poșta administrației.

Ștefan Tămaș, M. Band. Am primit 10 cor. abonament pînă la 1 Oct. 1909.

Simeon Binda, Ghilad. Am primit 2 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Simeon Mitarcă, Marxloh. Am primit 7 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Ioan Colfu, Hălmăgel. Am primit 2 cor. abonament pînă la sfîrșitul anului 1909.

Gheorghe Epure, Ticvanul-mic. Am primit 2 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Teodor Demșorean, Cuvin. Am primit 2 cor. abonament pînă la 1 Ian. 1910.

Gheorghe Mărgan, T. Micloș. Am primit 2 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Mihai Bulboacă, Gașa. Am primit 2 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Traian Givulescu, M. Radna. Am primit 32 cor. abonament pînă la 1/VII 1909.

Alex. Jelozan, Bichiș. Am primit 10 cor. abonament pînă la 1 Oct. 1909.

Z. Moga, Robani. Am primit 10 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Redactor responsabil Constantin Savu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Asudarea mânilor! Asudarea picioarelor! Asudarea subțioarelor!

încetează în decurs de o oră
dacă folosim

„SUDORANUL“
a lui Molnár.

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autenticate de notarul public:

Stim. d-le farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dia, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primiți mulțămitele mele. Custimă Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt«, Szombathely. Nu pot întreprinde ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stîmă Sz. M. căp. înretr., R.

St. Dle! Din »SUDORAN«, l-ac contra asudării picioarelor, mânilor și subțioarelor am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultat, l-au laudat foarte. Cu stîmă A. S. învățător, Gy.

St. Dle apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage m-a trecut de tot. Am mîntuit și alți mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stîmă G. K. ospătar S.

St. Dle apothecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudă ii de picioare, mâni și subțioare. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrișă, îl aillă de neprețuit. Custimă F. E. coafar, F.

Așa zisul »SUDORAN« contra asudării de picioare, mâni subțioare, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie, ci și străinătății, întrucît »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit pînă acum. Îți datoriez mulțămită, că m'am scăpat de boala nepăcută. Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregătitorul

Molnár János apothecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 coroaună 30 fileri, dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »Sudoran« provăzută cu marcă să se primească

Cine a făcut biserica din Pocola?

— Mulțămîta publică. —

(Continuare.)

Beiuș. D-na Maria Waltner 600 de cor. Dr. Gavril Cosma, Dr. Ioan Ciordas, Augustin Antal, preot gr. cat. în Petrani (membri fondatori) câte 100 cor. „Drăganul” 50 cor: Dr. Constr. Popovici, „Belényesi Takarékpénztár”, Alexiu Ardelean, câte 20 cor. Victor Fildan 15 cor. Ioan Bușia, Mihail Cosma, Ioan Ardelean, Dr. Ioan Poyenar, „Belényesi Népbank” câte 10 cor. vîd. Irina Antal, vîd. Rozalia Molnar, Dr. C. Pavel, V. Pap, Gh. Ardelean, Dr. I. Iacob, Ilarie Crișan, câte 5 cor. Ambrosiu Creț, Dimitrie Moga câte 4 cor. Dr. Schwimer Márton, Ștefan Vas, câte 3 cor. Ioan Pantea, Paul Bodnar, Mihail Cosma sen., N. N., Flore Meze, Ioan Ghidioșan, Gh. Papluca, câte 2 cor. vîd. Maria Popa, Emil Pap, Nicolae Cearnău, Iuliana Nestor, Gavril Ghidioșan, Dim. Sferle, vîd. A. Ghidioșan, T. Tiț, I. Cosma, Gh. Meze, Simion Poenar, Iosif Iakas, Maria Iakas, Szigetközi I., vîd. Kilner Béla, I. Bogdan, Matics Károly, câte 1 cor. Dim. Cures, G. Nadra, G. Papp, câte 40 fil. Total 1156 cor. 20 fil.

Pecica. Dr. Aurel Novac 100 cor. (membru fondator) Biserica gr. or. 15 cor. Mărioara Ghebeș, Dr. Cioclan, Emanuil Puta și soția Se-liția, Comuna politică, câte 10 cor. Ștefan Tămășdan, Sava Tămășdan, Ioan Roxin, Vasiliu Tămășdan, Iulian Luțai, Constantin Puta, câte 5 cor. Efrem Moldovan și soția 6 cor. Manoil Puta 4 cor. Teodor Orga, Aurel Dobrogean, câte 3 cor. Efrem Hedeșan, Karácsonyi Ferencz, Dr. Barbu Demetriu, Vasiliu Ciorogariu, Momac, Simion Aconi, Tanase Aconi, Avram Puta, Lungan Ionaș, Petru Rusu, Todor Mátyás, Efrem Puta Trifan, Ștefan Puta și soția, Barb Dimitrie, Trifan Igrășan, Nicolae Orga, Remus Iuncan, Milosevici Simeon, câte 2 cor. Ștefan Roja, Arcadie Ponta, Axentie Novac, Ioța Siculan, Puta Mite, Dimitrie Igrășan, Ioan Tămășdan, Aron Tămășdan, Ioța Imbroane, Gligor Teretean, Ioan Sălantiu, Gheorghe Puta, Arcadie Balas, Simeon Blândri, Dimitrie Siciovan, Traiță Teretean, câte 1 cor. Const. Aconi 1 cor. 20 fil. Hari Miklós 90 fil. Ștefan Panta Manea și Gheorghe Dragoș, câte 40 fil. Mihail Mesea 30 fil. Petko Nicolae 20 fil. Total 256 cor. 40 fil.

(De aici protopopul Beiușului a primit o epistolă anonimă, în care mi-se cerea socoteală despre banii colectați. Fiind anonimă nu i-s-a răspuns și nici nu poate fi învitată la Pocola să vadă ce s'a făcut și cu banii bunilor români din Pecica).

Brad. Dr. Ioan Papp 100 cor. (membru fondator). »Crișana 10 cor. Vasiliu Damian 3 cor. Dr. Pavel Oprea, Ștefan Albu, Dr. Radu, Virgil Negru, Emanuil Comșa câte 2 cor. Dr. Traian Suciu, Mihail Stoica, Vasiliu Boneu, Ioan Cătean, Ioan Fugăță, Petru Rimbaș, Ioan German câte 1 cor. Total 130 cor.

Hălmașiu. Biserica gr.-or. 10 cor. Cornel Lazar și Nina Covaciu câte 4 cor. »Filiala Crișana» 20 cor. Adam Dragoș, Aurel Leuca, Partenie Dragoș, Rusu, Nicolae Rob câte 2 cor. Ioan Latsa, Nicolae Iancu, Moldovănoaie câte 1 cor. Total 53 cor.

Zărnești. Iancu și Elena Meșianu 100 cor. (membru fondator) Intru pomenirea fericitei Maria N. Garoiu n. Meșianu, »Creditul» institut de bancă câte 20 cor. Ioan Hamsea prot., Anastasia Străvoiu, câte 10 cor. P. Dan inv. Gheorghe Moroi, Ioan Dan câte 5 cor. Văd. Maria Dan, Bncur Meșian, Dr. Ilarie Hoandrea câte 3 cor. Elena Comșa Baiu 4 cor. Iustina Dan inv. Bran, văd. Cătean, Ioan Comșa, Stan Străvoiu, com. Ioan Gorulă, Iosif Runcan, Ioan Nema, Maria N. Pană, câte 2 cor. Vodă, Nastea, Constantin Ioanoviciu, Iosif Minea, Stan Străvoiu, Teodor Vulcan, Nicolae G. Reit, Iancu Derdeicea, Ioan Băltariu, câte 1 cor. Maria Radu 80 fil. Neculae Codlean 40 cor. Maria și Ioan Hermentian 20 fil. Total 214 cor.

Bocșa-Montană. »Német Bogșani hitelbank» 15 cor. Mihail Panaiat, Dr. Teimer, S. Budințeanu, Dr. Petrian Cornel, »Bocșana», Dr. Aurel Oprea câte 10 cor. Dr. S. Parneiu, Dr. Borlovan, 6 cor. Iosif Stancoviciu, Constantin Stancoviciu, Dr. Weisz Ladislau, câte 5 cor. Pocreanu câte 2 cor. Total 109 cor.

Coșteiu. Biserica gr.-or. rom. 20 cor. Avram Corcea 10 cor. Alex. Guga, Nicolae Corcea, Matilda Corcea câte 5 cor. Nistor Ureche, Cristina Nicolici câte 4 cor. Victor Trailovici, Nicale Roxa, Petriche Rămneanț câte 3 cor. Todor Panea, Iosum Iena, Gh. Iencer inv. pens. Ilie Malita, Petru Meogan, Oszthimer Dezső, Ioan Malita câte 2 cor. Ștefan Otonaja, Toma Nevga, Traian Lațian, David Maluș, Ion Pânța, Teodor Malla, câte 1 cor. Total 82 cor. (Va urma)

„DRĂGANUL”
Institut de credit și economii, societate
pe acții în Beiuș.

Concurs

Direcțiunea institutului de credit și economii, societate pe acții »DRĂGANUL» în Beiuș, publică concurs pentru postul de servitor.

Salar lunar deocamdată 40 cor. plătit în rate lunare anticipative.

Cvartir în natură, precum și luminat și încălzit.

Rugărele sunt a se înainta la direcțiunea institutului până în 15 August a. c.

Postul este de a se ocupa imediat.

Beiuș, la 31 Iulie 1909.

Direcțiunea.

ANUNT

Se află de vânzare

un motor de gaz

cu putere de 2 PH. și cu transmisiune. Motorul e folosit de 2 ani, dar funcționează foarte bine. — Doritorii să se adreseze la administrația ziarului »Tribuna» în Arad.

Caut

un cancelist cu praxă, care să știe lucra și la mașina de scris. Salar lunar 80 cor. Reflectanții să se adreseze la **Dr. G. Popa**, avocat, **Buteni**.

2 commis

harnici, prima putere, află momentan angajament în prăvălia de manufactură și spițerie a lui **GHEORGHE TURCOANE** în Zsebely (com. Temes).

Tînăr,

absolvent de 6—8 clase medii se primește ca practicant în farmacia **Krebs** **Arad**, cei cari vorbesc limba română sunt preferiți.

Se caută

un băiat

din familie bună de învățacel în prăvă de spețerie, farbă, fer și manufactură a **Dimitrie Popovici**, comerciant, **Șiri**

Un candidat de advocat

imediat află aplicare în cancelaria avocatului **Dr. Pavel Obădeanu** în **Becherecul-mare** (Nagybecskerek, com. Torontál).

Domnii și damele

pot deveni la un venit lateral foarte bun și ușor de câștigat, dacă s'ar învoi să se ocupe și cu vânzarea de lozuri, pe lângă solviri în rate. În caz că se pot folosi cu succes, li se acordă salar fix!

A se adresa la

Fleissig Sándor bankhá

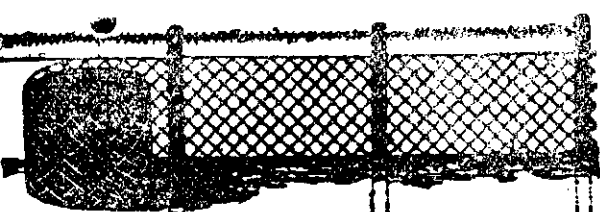
Budapest, Erzsébet körut 3.

Fischer Testvérek

pregătitori de împletitură de sîrmă, țesătură, fir de oțel, coardă pentru paturi și de site

ARAD

Magazin: József főherceg-ut 8. — Atelier: Kossuth-utca 45.
Telefon pentru oraș și comitat 137.

Recomandă diferite garduri, împletituri de sîrmă, cari sunt acomodate pentru îngrădire de grădini, parcuri, curți și păduri zoologice. Căruți cu cadre de fier pentru pământ, pietriș și cărbuni de piatră, pentru zidiri, mine și grădini. Grății pentru pivnițe și pentru ferestre. Împletituri valuroase și rotunde. Orice țesături de sîrmă, de fier, aramă, din fir obdus cu cositor și cu zinc, pe cari le avem în magazin pentru mori, fabrici și pentru scopuri economice. Împletituri pentru stucatură sistem Rabinz, fir spinos și ștergător de picioare. — Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

In atențiunea proprietarilor de pământ și grădini

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică, că cea bună și recunoscută de neîntrecută

compoziție de gunoi artif. numit „Borr

am luat-o în depozit și numai la mine se află în prețurile gînale ale fabricii. Deci înainte de a vă procura gunoi arti să vă adresați mie și să cereți prețul și cantitatea aproxim

După folosirea gunoierului artificial, product îndoit și întreit.

Ifj. Nestler Józ

Temesvár - Józsefvá

Acest gunoi artificial (fabricat) se vinde în cutii de tin de 1/2 și 1 kgr., apoi în savi de 5, 50, 70 și 100 kgr. Compoziții separate pentru trandafiri, flori, viile, pepetutun, cartofi, verdețuri, diferite plante și ierburi.

În Timișoara se capătă:

BELVAROS: Emma virágterem
Koronaherczeg-utca 3.
Telefon 954.

JÓZSEFVAROS: Nestler Józ
mag és virágkereskedés, Kossuth-
Telefon 283.

Acum e cel mai bun timp!

BODENKREDITANSTALT în SIBIU.

Imprumuturi ipotec, amortizaționale pe lângă condițiuni favorabile.

Scrisuri fonciare libere de dare cu 4% și 4 1/2% ombardabile la banca Austro-Ungară, admise ca cautiuni și vald la toate oficiile de stat, precum și ca cautiune de căsătorie pentru oficiali. Tragerea la sorți în decurs de 40 1/2 respective 50 de ani. Rescumpărarea cupoanelor, fără nici o detrageră să efectueze la 1 Martie și 1 Septembrie respective la 1 Maiu și 1 Noembrie. La scrisurile fonciare ieșite la sorți, însă rescumpărate mai târziu, să rebonifice interesele corespunzătoare dela scadență până la ziua rescumpărării.

Bonitatea scrisurilor fonciare este garantată prin valoarea aproape triplă a imprum. ipotecare; prin fondul de garanță al scrisurilor fonciare, elocat în hârtii de valoare pupilare și prin înșasi întreagă avere a institutului.

Rescumpărarea cupoanelor și a scrisurilor fonciare ieșite la sorți, precum și vinderea lor cu cursul de zi, să efectueze fără nici o proviziune prin

„Timișiana“ institut de credit și economii soc. pe acții în Timișoara — Temesvár.

Prospecte și informațiuni gratis și franco.

ASCULTAȚI povețele mele!!!

Ca fiecare femeie să fie bucură de renumele bun al bucătăriei sale, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatale (dresurile).

Cel mai bun aromat e ardeul pat. a lui KÁLMÁN

„Biborpaprika“

care nefiind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinșilor de stomac le este nestrăcioasă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chilogr. 6— cor. 1 cutie de 1/4 chilogr. 1-80 cor.

1 „ „ 1/2 „ 3-30 „ 1 „ „ 1/8 „ 1— „

— Se poate căpăta dela oricare băcănțe și prăvălie de coloniale. —
Poștiți și cercați! Nenumăroase epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.

Mâna fiecăruia poate fi frumoasă dacă o îngrijește destul. Cel mai bun mijloc pentru îngrijirea mânilor este

Lichidul „Elza“ pentru mâni

pentru că e pregătit din materiile cele mai bune pentru conservarea frumuseții mânilor.

Lichidul „Elza“ pentru mâni după o folosință de 3 ori face mâinile catifele. Mânile roșii după 8 zile le înălbește. E cu totul nestrăcioasă. Pe când glicerina, crema de glicerina și altele, după o folosință mai îndelungată înegresc mâinile, lichidul „Elza“ pentru mâni face mâinile albe ca zăpada. Glicerina, crema de glicerina și altele fiind cleioase sunt nepătrunse și grețoase. Lichidul „Elza“ pentru mâni, îndată să se absoarbă. Dacă folosiți zilnic lichidul „Elza“ mâinile vor fi totdeauna frumoase, pentru că le scutește de stricăciunea vântului.

Prețul 30 fileri.

Se poate căpăta la preparatorul **Kertész Ernő** — farmacia la —
Szabadka, Szegedi út. St. Anton de Padua.

Magazin principal la Vojtek și Weisz droagerie în Arad.

◀ In atențiunea ▶
cismarilor români !

COLAE GRECU

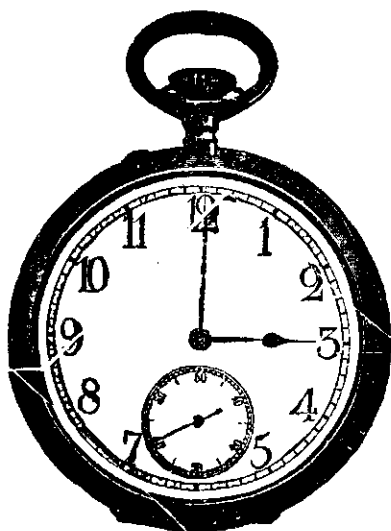
în Porcești u. p. Verestorony II

pregătește tot felul de

cordovan din patrie
hazai cordovánbör)

și piele de oaie argășită în scumpie.

efectuează prompt. — — — Prețuri moderate.

Correspondență în limba germană, maghiară și franceză.

Cornel N. Demeter, apotecar, Szászváros.

Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeadămanat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“-ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“-ul stropind via, 1 hectolitru vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecăre proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 10 pachete trimite francat.

Prin întrebuințarea „Peronospin“-ului, viaa va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu se ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucii viței, ceea ce înseamnă pierdere din putere. — Pravul de stropit al meu, face viața mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

„Peronospin“-ul e deja de 8 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 50 fileri. — Revânzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă, pe când alcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fil.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mănăciimea păduchilor, prin care mănăciime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-se astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extrakte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine vrea să așă prăpara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extrakte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț se capătă și pentru rachiu de prune, șliboviță, borovicka, de drojdie, de bucate și altele.

Toate aceste se capătă la

CORNEL N. DEMETER, apotecar, Szászváros, Piața școalei 38.

Fondată la 1840.

Werner

fabrică de plane, pianine și cimbale,
aranjată pe putere de mașini
Pozsony — Pressburg.

Pregătește numai **instrumente muzicale** de primul rang. Pe lângă garanția solidă expediază și cu favorul de **plătiri în rate lunare.**

Prima fabrică germană vieneză de plane, pianine și cimbale. Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco.

Adresa telegrafică: CLAVIER WERNER-POZSONY.

Cele mai bune

orologie

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericele

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier Szeged.

Se trimite CATALOAGE cu 2000 chipuri
gratuit și franco.